

Publieksverslag Nederlandse Kastelenstichting

**NEDERLANDSE
KASTELNSTICHTING**
KENNISCENTRUM VOOR KASTEEL EN BUITENPLAATS

2019

Slot Zeist onderdeel NKS excursie 2019 - foto Albert Speelman

INLEIDING

In dit verslag kunt u lezen hoe de Nederlandse Kastelenstichting (NKS) haar doelstelling: **Het bevorderen van de waardering, bekendheid en instandhouding van kastelen, buitenplaatsen en hun historische groen** in 2019 heeft gerealiseerd.

De NKS is hét kenniscentrum op het gebied van kastelen en buitenplaatsen. Onze kennis zetten we in om het belang van dit erfgoed onder de aandacht te brengen.

Waarom doen we dat? Dat doen we omdat kastelen, buitenplaatsen en hun verhalen horen bij de Nederlandse geschiedenis. Omdat ze samen met hun tuinen, parken en landerijen onderdeel zijn van het Nederlandse landschap. En omdat ze ons land mooier maken. Hoe meer mensen hiervan doordrongen zijn hoe groter het draagvlak

Hoe doen we dat? De NKS doet onderzoek naar dit erfgoed. De kennis hierover wordt steeds vernieuwd en de relevantie ervan in steeds veranderende contexten getoond. Hiermee houden we de verhalen over deze monumentale gebouwen en hun historische tuinen, parken en landerijen levend. Wij laten het brede publiek kennismaking met dit erfgoed, onderzoekers ondersteunen we bij hun onderzoek en we geven hen een platform op onze symposia en studiedagen. Kenniszoekers kunnen bij ons terecht voor algemene informatie, beleidsmakers voorzien wij van achtergrond informatie en cijfermateriaal en eigenaren van kastelen en buitenplaatsen geven wij de mogelijkheid zich te laten zien.

Veel leesplezier bij het lezen van dit verslag, en klik gerust op de diverse linkjes voor meer achtergrondinformatie.

Met vriendelijke groet,
Heidi van Limburg Stirum
directeur Nederlandse Kastelenstichting, kenniscentrum voor kasteel en buitenplaats

Popta Slot Marssum onderdeel NKS excursie 2019, foto - Albert Speelman

DAG VAN HET KASTEEL

De geschiedenis van kastelen, buitenplaatsen en hun omringende tuinen, parken, bossen en landerijen wordt in Nederland sterk verbonden aan de leefwijze van de elite en adellijke families. Deze benadering doet dit mooie erfgoed, haar betekenis in de Nederlandse geschiedenis en de bezoekers te kort. De NKS wil een bredere context geven aan dit erfgoed, maar vooral dat de verhalen aansluiting vinden bij een zich ontwikkelend breder historisch besef.

De NKS doet dit jaarlijks met het landelijke publieksevenement Dag van het Kasteel. Elk jaar kiezen we een nieuw en prikkelend thema. Alle deelnemers sluiten zich aan bij dat thema. Dat geeft het evenement focus, maakt de impact van het evenement krachtiger en komt de herkenbaarheid ten goede. We kiezen de thema's met zorg en vertalen deze naar een divers programma. Hierbij streven we naar inclusie, naar programma's die een meerstemmig perspectief laten zien.

• **Thema 2019: Over de grens!** [i→](#)

De NKS presenteerde op Dag van het Kasteel diverse kennisprogramma's:

• **Internationale familiebanden** [i→](#)

• **Koloniale banden** [i→](#)

• **Exoten in tuin en park** [i→](#)

• **Grenzeloze muziek** [i→](#)

• **Bezoeken aan kasteelruïnes en archeologische kasteellocaties** [i→](#)

foto - studio Moker Amsterdam

Dag van het Kasteel geeft een bredere context aan kastelen, buitenplaatsen en hun historische groen en laat de relevantie van dit erfgoed zien.

Klimaatverandering een bedreiging voor historisch erfgoed

*Opening Encounter Symposium
in het Luther Museum
Amsterdam
foto - Merel Spithoven*

KLIMAATVERANDERING

Klimaatverandering veroorzaakt extreem zware stormen, langere periodes van droogte, hoge temperaturen en periodieke excessieve regenval. Dit is een bedreiging voor de monumentale gebouwen, maar vooral voor de prachtige tuinen en parken.

Deze parken vormen een onmisbare oase in ons landschap. Er komt exotische flora en fauna voor en ze hebben een belangrijke functie voor ons welzijn. Klimaatverandering tast ook de

*Heidi van Limburg Stirum, directeur van de NKS en Otto van Boetzelaar, eigenaar van Landgoed Eyckenstein in Maartensdijk worden geïnterviewd door Robert Jan Booij van RTV Utrecht over de gevolgen van de klimaatverandering
foto - Barbara van Boetzelaar*

biodiversiteit sterk aan. Het geeft schadelijke insecten zoals de eikenprocessierups en de buxusmot ruim baan, terwijl nuttige insecten dreigen te verdwijnen.

Verdere schade moet beperkt worden. Ingrijpen is noodzakelijk. De NKS heeft op 5 september in het radioprogramma van RTV Utrecht opgeroepen tot actie. Door samenwerking met alle betrokkenen; overheden, waterschappen en eigenaren kunnen er stappen gezet worden om ons groen erfgoed zoveel mogelijk te behouden.

Wil je ook iets doen? Stuur een mail aan info@kastelen.nl

• **Link naar het interview**

ENCOUNTER

Op 2 oktober organiseerde de NKS samen met Stichting van der Wyck-de Kempenaer, Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en Amsterdam School for Heritage, Memory and Material Culture (AHM) het internationale ENCOUNTER symposium. Het symposium besteedde aandacht aan de relatie tussen de buitenplaats en de stad. Kastelen en buitenplaatsen worden over het algemeen afgeschilderd als typisch landelijk; hun hechte relatie met steden wordt vaak over het hoofd gezien. Het symposium behandelde de vele manieren waarop kastelen en buitenplaatsen intrinsiek verbonden zijn met steden en het stadsleven. De relatie tussen de buitenplaats en de stad komt tot uiting in de seizoensgebonden leefstijl van het leven in steden en op buitenplaatsen, in de stroom van mensen en objecten die reizen tussen het stadshuis en de buitenplaats, in producten die van de landgoederen naar de stad worden gestuurd, in vroegmoderne edelen

en regenten die arcadische idealen over het landleven nabootsten, en in buitenplaatsen die veranderden in stadsparken.

ENCOUNTER is een professioneel Europees netwerk van professionals, academici, onderzoekers en curatoren uit de erfgoed sector met een interesse in de geschiedenis van kastelen, buitenplaatsen en landgoederen.

• **Link naar ENCOUNTER**

• **Link naar filmverslag van het symposium**

• **Link naar het programma en informatie over de sprekers**

Wij organiseren symposia en lezingen die voor iedereen toegankelijk zijn. Hier delen wij de nieuwste wetenschappelijke inzichten en ontwikkelingen.

Lancering blad Het Buiten
op Kasteel Amerongen,
17 mei 2019 - foto NKS

HET BUITEN

In 2019 zag een nieuw blad het licht. *Het Buiten* is de opvolger van het NKS-blad *Kasteel en Buitenplaats*, voorheen *Kasteelkatern*. *Het Buiten* wordt uitgebracht door Stichting Het Buiten, een samenwerking tussen de NKS en Vrienden PHB, die voorheen het blad *Arcadië* uitbracht. *Het Buiten* is een tijdschrift dat met kennis van zaken, op een uitnodigende manier en vanuit een persoonlijke beleving en bevoegenheid schrijft over de historische, culturele en maatschappelijke betekenis van kastelen, buitenplaatsen en landgoederen.

Het Buiten biedt wetenschappelijk onderzoek een toegankelijk podium en bevat gedegen beschouwingen over het reilen en zeilen van dit levend erfgoed. Ook is er aandacht voor

discussie en debat over behoud en eigentijdse functies van dit bijzondere culturele erfgoed. Met dit nieuwe blad verwachten de NKS en de Vrienden PHB een breder publiek aan te spreken en te interesseren voor dit erfgoed.

Het blad verschijnt 3 maal per jaar met een oplage van ca. 3.000 exemplaren. Donateurs van de NKS en Vrienden PHB ontvangen *Het Buiten* gratis. De redactie bestaat uit Jephtha Dullaart (hoofdredacteur), Fred Vogelzang, Heleen Blaak, Nina Wijsbek, Merel Havermans en Heidi van Limburg Stirum. In de redactie adviesraad hebben zitting; em. prof. dr. Yme Kuiper (voorzitter), drs. Anne Mieke Backer, drs. Epko Bult, drs. Paul Mosterd, dr. Jet Pijzel-Dommisse en mr. Sander Schimmelpenninck

Het Buiten biedt wetenschappelijk onderzoek een toegankelijk podium en bevat gedegen beschouwingen over het reilen en zeilen van dit levend erfgoed.

ONDERZOEK DOOR STUDENTEN

Studenten Sociale Geografie en Planologie van de Universiteit van Utrecht voerden in opdracht van de NKS een publieksonderzoek uit onder bezoekers van Dag van het Kasteel. Tijdens het evenement interviewden zij 300 respondenten. In hun onderzoek komen de volgende thema's naar voren:

1. verbondenheid met kastelen,
2. beleving van kasteelbezoek,
3. motieven voor kasteelbezoek en
4. de visies van respondenten op de functie van kastelen. De begeleiding was in handen van docent Glenn Zevenbergen (UU) en Fred Vogelzang (NKS).

Link van presentatie en de resultaten van het onderzoek

Studenten Sociale Geografie en Planologie van de Universiteit Utrecht bron - foto NKS

OKS-PRIJS

De OKS-prijs is een Overijsselse prijs. De prijs ter waarde van 5.000 Euro is in het leven geroepen door de Overijsselse Kastelenstichting (OKS). Met deze prijs wil de OKS personen en organisaties belonen. En haar waardering uitspreken voor hen die daadwerkelijk iets gedaan hebben of een bijzondere prestatie hebben geleverd voor de fysieke instandhouding van buitenplaatsen in Overijssel. En ook anderen aanmoedigen zich in te zetten voor behoud van dit erfgoed in

Overijssel. De prijs wordt om het jaar uitgereikt en is verbonden aan Dag van het Kasteel. In 2019 werd de prijs toegekend aan Anne-Marie en Paul Kamphuis eigenaren van buitenplaats Het Hakenberg in Beuningen Overijssel.

Stadsdichter uit Oldenzaal, Patrick Olde Nordkamp schreef ter gelegenheid van de uitreiking het gedicht: Tankenberg, Paasberg, Hakenberg...

Leo Elfers, voorzitter OKS, Anne-Marie en Paul Kamphuis en Cia Kroon, burgemeester van Losser - foto NKS

• **Link naar fotoverslag**

Overijsselse Kastelenstichting verbindt hun tweejaarlijkse prijs aan Dag van het Kasteel

GEDICHT VAN PATRICK OLDE NORDKAMP

Tankenbergh, Paasbergh, Hakenbergh...

Spookhazen, Witte wieven, Galgenbelt, hang naar de dood
Scherende vleermuizen, balkende uilen, de zon kleurt hemels rood
Ochtendgloren, Hakenbergh, Klein, Old of Groot
Hakolberend, Hackelbergh, Hackelblok
Amper vijf uur in de ochtend op de klok

Vogels ontwaken luidruchtig in het ochtendtij
Reeën, zelfs een zesender, fourageren in de wei
Spookhazenroute schoorvoetend rondom Hakenbergh
Mysterieus, mystiek, in de Tour de France een dwerg

Blik op de Hooge Lutte, de Groote Hel, een onverwachte groet
Een ooievaar die hier wél ongestoord zijn nest uitbroedt
Landgoed Hakenbergh, dendrologisch van belang
Une ferme Ornée, lambrisering, nostalgisch behang
Hakolberend, Hackelbergh, Hackelblok
Amper twaalf uur 's middags op de klok

De zon kleurt de koeien bont in wilde bloemenweide
Mens en natuur die zich hier nooit van elkaar scheidde
Streekarchitect Jan Jans, zonder kinderen...
Liet zich niet door externe invloeden hinderen

Bentheim op Slot, door de bomen schielijk verscholen in het gezicht
Peter Watez, landschapsarchitect, zag hier het licht
Mist en nevel creëren kransen rondom theekepel, 57 meter hoog
Wodan of Anubis? De Hellehond hield hier zijn poten droog

Hakolberend, Hackelbergh, Hackelblok
'n Tweeduuster' vecht onverstoorbaar tegen de klok
Niet de mens maar het ongedierte heerst hier over de nacht
Een eervolle prijs voor ecologische- en architectonische pracht
Landgoed Hakenbergh is geen geschiedenis, maar blijvende nostalgie
Dankzij het grote hart van Paul en Anne-Marie

Tankenbergh, Paasbergh, Hakenbergh...

Stadsdichter Patrick Olde Nordkamp draagt zijn gedicht voor - foto NKS

NKS-KENNISBANK

De NKS beschikt over een unieke verzameling kennis en informatie over kastelen, buitenplaatsen en het omringende groen. Al een flink deel daarvan is online beschikbaar. De informatie in lexicon, artikelen, beeldbank, recensies en gids kunt u volledig inzien. Van de boeken in onze bibliotheek, de informatie in de dossiers en het archief van hoogleraar kastelenkunde Jaap Renaud kunt u de inhoudsopgaven bekijken. U bent van harte welkom de stukken in te zien in onze bibliotheek. U kunt hiervoor een afspraak maken via: info@kastelen.nl. Het digitale aanbod wordt continu uitgebreid.

Via deze link kunt u direct aan de slag om de NKS-Kennisbank op informatie of beeldmateriaal te doorzoeken.

Daarnaast kunt u onze eigen publicaties en rapporten rechtstreeks bestellen of downloaden via deze links.

Rapporten Boeken Tijdschriften

HELP ONS! We streven ernaar al onze kennis en informatie online aan te bieden. Daar kunnen we uw hulp bij gebruiken. Belangstelling? Stuur dan een e-mail naar info@kastelen.nl

Daarnaast maakt een deel van de kennis van de NKS onderdeel uit van EBIDAT, de kastelendatabank van het 'Europaisches Burgeninstitut der Deutschen Burgenvereinigung e.V.'

*Prattenburg Rhenen
onderdeel NKS excursie
2019 - foto Albert Speelman*

De NKS beschikt over een unieke verzameling kennis en informatie over kastelen, buitenplaatsen en het omringende groen.

OVERZICHT ACTIVITEITEN

Excursie naar Loenersloot
foto Heidi van Limburg Stirum

NKS

730 donateurs

15X vaste vrijwilligers

6X medewerkers

7X betrokken
bestuursleden

NKS-team - foto NKS. Van links naar rechts; Janneke van Dijk, Ben Olde Meierink, Martien Verdenius, Fred Vogelzang, Chrissy Flohr en Heidi van Limburg Stirum

PERIODIEKEN

Bereik: **11 x 4.000**

1X speciale editie
tijdschrift Kasteel & Buitenplaats

3X Tijdschrift Het Buiten

7X Digitale nieuwsbrief

PUBLICATIES

Bereik > **56.000**

3X **Rapporten**
Herbestemming van
Nederlandse kastelen en buitenplaatsen als
kantoorlocatie', 'Living History, Identity and
Events in Danish and English Castles' en
'Where Static and Dynamic Practices Meet'.

14X Artikelen in diverse media
waaronder Monumentaal, Het
Buiten en Jaarboek Oud-Utrecht

1X Essay Over
de Grens

15X Boekbesprekingen in Kasteel &
Buitenplaats en Het Buiten

KENNISBIJEENKOMSTEN

Bereik: **420**

2X Platform K&B

2X Symposium
NKS-WAG en Encounter

1X Student-
presentatie

1X Inspiratiebijeenkomst
Dag van het Kasteel

1X Nederlandse
Kastelenstudiegroep

EXCURSIES

Bereik: **130**

5X Prattenburg/Zeist, Vreedenhoff en Vechtstreekmuseum/Doornburg, Huis ten Donck, Kasteel Ampsen en Poptaslot

DAG VAN HET KASTEEL

125 deelnemende locaties
Bereik: **52.000** bezoekers

12E editie
Thema:
Over de
Grens

6X Muziek
Doornenburg,
Cannenburg,
Hernen,
Herinckhave,
Amerongen en
Doornveld

1X Exoten audio verhalenfietsocht
provincie Utrecht langs
Huis Doorn, Doornveld,
Von Gimborn Arboretum,
Nieuw-Amelisweerd,
Moestuin Amelis'Hof en Oud-
Amelisweerd

4X Internationale
familiebanden
op Kernhem,
Doorn, Ruïne van
Brederode en
Ruurlo

6X Koloniale banden
op Spijkerbosch,
Singraven,
Welgelegen,
Vollenhove, Djoerang
en Ten Donck

4X Archeotrail
Groningen,
Overijssel, Utrecht
en Gelderland

HOVO CURSUSSEN

Bereik: **30**

NKS participeert in Hoger Onderwijs Voor Ouderen (HOVO) op hbo- en universitair niveau in samenwerking met Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht en Radboud Universiteit

1X Nijmegen > Van versterkt
bouwwerk tot erfgoed

LEZINGEN E.D.

Bereik: **ca. 700**

14X Kennisdelen en verspreiden is een belangrijke doelstelling van de NKS. Daarom hebben de medewerkers van de NKS in 2019 op diverse locaties in Nederland en Duitsland waaronder het Erfgoedcongres Overijssel, de kastelen Hardenbroek, Haamstede en Amerongen, Trompenburg, Erfgoed Vertelevement, Utrecht, Heerlen, Amersfoort en Den Haag, Symposium Adelsgeschiedenis in Ludinghausenonder, lezingen, presentaties, workshops en stadswandelingen gegeven.

BEGELEIDING ONDERZOEK STUDENTEN

21X In 2019 werden 21 studenten, afkomstig van de Universiteit van Utrecht, Rijksuniversiteit Groningen, Reinwardt Academie en de TU Delft, bij hun onderzoek begeleid. De NKS biedt jaarlijks een nieuwe generatie onderzoekers de gelegenheid om kennis te maken met het interessante en brede veld van kastelen en buitenplaatsen. Hiermee wordt hun en onze kennis vergroot en worden onderzoeksmethoden en -technieken doorgegeven en verder ontwikkeld. In 2019 werden een inventarisatie naar koetshuizen in Nederland, een studie naar de betekenis, het gebruik en de beeldvorming van het woord 'kasteel' in de perioden 1550-1800 en 1801-1970 en een onderzoek onder bezoekers van Dag van het Kasteel uitgevoerd.

OP DE BRES

3X NKS heeft ondersteuning en advies geboden bij verzoeken tot bescherming tegen aantasting van Kasteel Asten en Huys Ten Donck. Daarnaast heeft zij een oproep gedaan om in actie te komen en samen te werken om de schade door klimaatverandering te beperken.

NKS ANTIEK COLLECTIE

1X De NKS antiek en kunst collectie is in bruikleen gegeven aan Fogelsangh State in Veenklooster. Fogelsangh State is toegankelijk voor publiek. De collectie is daar te bezichtigen.

Ampsen Lochem onderdeel NKS excursie 2019 - foto Albert Speelman

STEUN ONS WERK, WORD DONATEUR

NKS is een onafhankelijke non-profit stichting met een ANBI status. U kunt ons helpen bij ons werk door donateur te worden. Voor een bedrag van 35,- per jaar. Daarnaast kunt u ook een specifiek project steunen, aan ons schenken

of ons gedenken in uw testament. Wilt u meer weten over de mogelijkheden, neem dan gerust contact op met onze directeur op h.vanlimburgstirum@kastelen.nl of bel op 06 3017 2123.

Klooster OLV Ter Eem - foto Amvest

CONTACT

In 2019 zijn we naar onze definitieve locatie in het Eemklooster verhuisd. Hier heten we iedereen van harte welkom in onze bibliotheek en studiezaal. U bent van harte welkom -op afspraak- in de bibliotheek te komen werken en onderzoek te doen.

Klooster OLV Ter Eem

Daam Fockemalaan 22
3818 KG Amersfoort
T. 033 - 51 00 577

[NKS](#) →

[Dag van het kasteel](#) →

[NKS](#) →

[Dag van het kasteel](#) →

[YouTube](#) →

[Instagram](#) →

[NKS](#) →

[Dag van het kasteel](#) →

[Instagram](#) →

fiscaalnummer: 002913033 | KvK nummer: 41149488

